

Javno mnjenje građana u regionu Beograd

- Decembar 2022. -

Osnovni podaci o istraživanju i uzorku

Upitnik: 118 pitanja + 3 podatka (četiri pitanja sa otvorenim odgovorima, ostala sa zatvorenim)

Tip uzorka: slučajni, troetajni uzorak. Prva etapa – proporcionalni slučajni izbor biračkih mesta (75) u regionu Beograd; u drugoj etapi slučajni izbor domaćinstva u okviru prethodno izabranih BM (75 x 16); u trećoj etapi slučajni izbor ispitanika (procedura prvog rođendana).

Veličina uzorka: 1200 ispitanika; realizovano 1200.

Realizacija: Demostatova anketarska mreža obučениh anketara; pisana uputstva za anketiranje.

Stopa odgovora (Response rate): 1200 intervju obavljenе nakon prvog ili nakon drugog kontakta; kontaktirano je ukupno 4.919 domaćinstava; bilo je 2117 odbijanja, 1.200 prihvaćenih i završenih intervju, a u slučaju 1602 adresa niko nije pronađen nakon drugog pokušaja.

Poststratifikacija: obavljenа na osnovu ukrštenih varijabli - pol, starost i nivo obrazovanja

Margina greške: za 90%, 95% i 99% intervale poverenja ocene margine greske su 2.4%, 2.9%, 3.8%.

Trajanje terena: 2-12 decembar 2022.

Šifrovanje i unos u SPSS bazu: 13-17. decembar 2022.

Koje važne teme nismo obuhvatili istraživanjem, i zašto?

- 1) **Nismo se bavili pukotinama u naprednjačkoj sabornosti**, kako one na liniji vođa - stranka, tako i na one unutar stranke, niti pak osetljivim indicijama pada naprednjačke društvene hegemonije.
- 2) **Nismo se bavili postizbornim rasulom opozicije** kao nastavka onoga što se dešavalo u vreme predizborja:
  - 2.1. neodrživost političkog saveza levice i delova desnice pod vođstvom Dragana Đilasa i SSP-a;
  - 2.2. na desnoj strani političkog spektra nastavljeno je ono što se dešavalo uoči izbora - nema dogovora, nema dominantne stranke, nema zajedničkog lidera;
  - 2.3. praznina u političkom centru popunjena je formiranjem stranke centra - Zdravko Ponoš i SRCE; nismo ulazili u pitanje prethodne stranačke orijentacije pristalica novoformirane stranke.
- 3) Nismo se bavili najavljenom reinkarnacijom Naprednjaka kao izlaznog rešenja Aleksandra Vučića.

1.1 Beograđani, Kako ste? Kako živite?

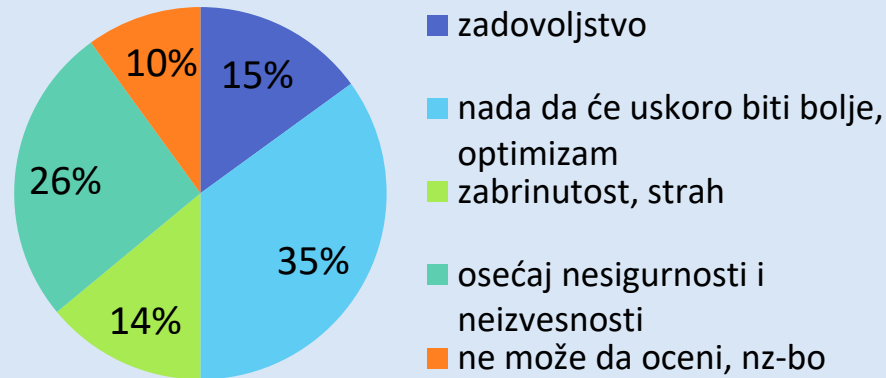
Živi dobro 72% ;	28% životari ili živi loše	-
U odnosu na roditelje živi bolje 52% ;	28% živi gore u odnosu na roditelje	20% pomešane ocene, bo
Pozitivna raspoloženja kod 50% ;	40% negativna raspoloženja	10% ne može da oceni, bo
Životom u celini zadovoljno je 45% ;	15% nezadovoljno životom	40% pomešane ocene, bo
Bolje živi nego pre 10 godina, 31% ;	28% gore živi nego pre 10 godina	41% živi isto, bo-nz
Stvari idu na bolje izjavljuje 30% ;	14% stvari idu na gore	56% stvari stoje u mestu, bo

Ispitivanje percepcije kvaliteta života stanovnika beogradskog regiona, obavili smo pomoću šest indikatora. Interjui su započinjani onim običnim pitanjem koje postavljamo prijateljima i poznanicima kada se susretnemo posle dužeg neviđanja: *Kako si?* - odnosno u našem slučaju sa pitanjem *Kako ste, kako živite?* Iz iskustva znamo da će nam sagovornik retko reći *Loše*, čak i onda kada zaista živi loše. Tako je bilo i u našem istraživanju. Približno, od 10 ispitanika sedam je reklo da živi dobro, a troje da životari ili da živi loše.

1.2 Između nade i neizvesnosti

Pozitivna raspoloženja indicirali smo na osnovu osećanja (1) zadovoljstva i (2) nade da će biti bolje (optimizam). Nadu ili optimizam ukupno navodi svaki drugi ispitanik (50%). Negativna raspoloženja indicirali smo na osnovu (1) zabrinutosti i straha, kao i (2) osećaja nesigurnosti i neizvesnosti - ova dva osećanja navelo je dve petine ispitanika (40%). Ukupno uzev najčešće je navođena nada (35%) i osećaj nesigurnosti i neizvesnosti (26%).

Najčešća raspoloženja

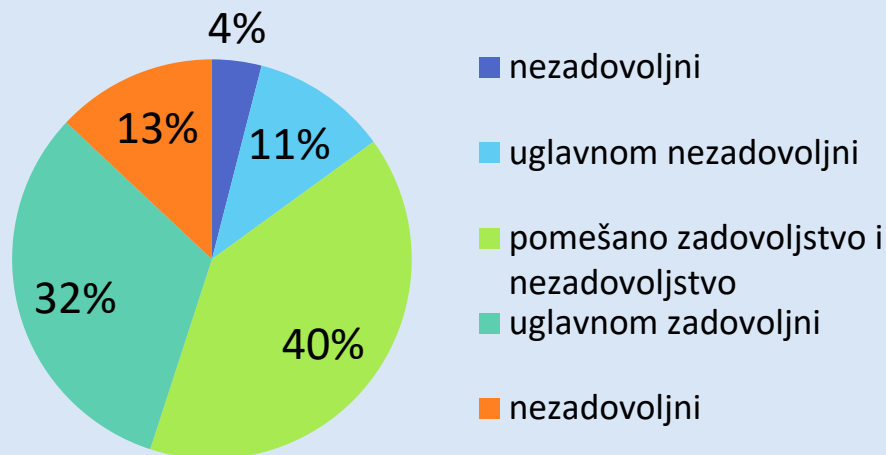
Zapaža se opadanje raširenosti zabrinutosti i straha, u odnosu na ranija istraživanja. Međutim, samo nepuna petina ispitanika rekla je da nema strahova (18%), dok je neki od strahova navelo četiri perine ispitanika (82%). Ispitanici su najčešće navodili strah od neizvesne budućnosti (30%), strah od bolesti (24%), strah od rata (10%). Među tri prvonavedena straha najčešći je strah od bolesti - navodi ih 47% ispitanika. potom strah od neizvesne budućnosti (44%), strah od siromaštva (31%) i strah od rata (30%).

Već duže od tri decenije vladari Srbije raspiruju **ideologiju nade**, e da bi se akutna sadašnjost videla u boljem svetlu ili da bi se barem lakše podnela. Ideologija nade je samo jedna varijanta taktike koju jaki svet primenjuje prema Srbiji, taktika *šargarepe i štapa*. Očito je da srpski vladari uče od sveta!

1.3 Da li su Beograđani zadovoljni životom?

Ima istraživanja u kojima se dokazuje mogućnost da se zadovoljstvo životom ili autopercepcija sopstvenog života može ispitivati i samo jednim opštim pitanjem o zadovoljstvu životom. Međutim, zbog raširenih sumnji u istraživačke nalaze koji upućuju na postojanje znatnog broja ljudi koji su zadovoljni svojim životom, mi smo se opredelili za šest indikatora percepcije kvaliteta života. Tako smo uključili različite aspekte zadovoljstva životom, vremenski dimenziju, komparaciju sa drugim ...

Koliko ste zadovoljni a koliko nezadovoljni vašim životom u celini

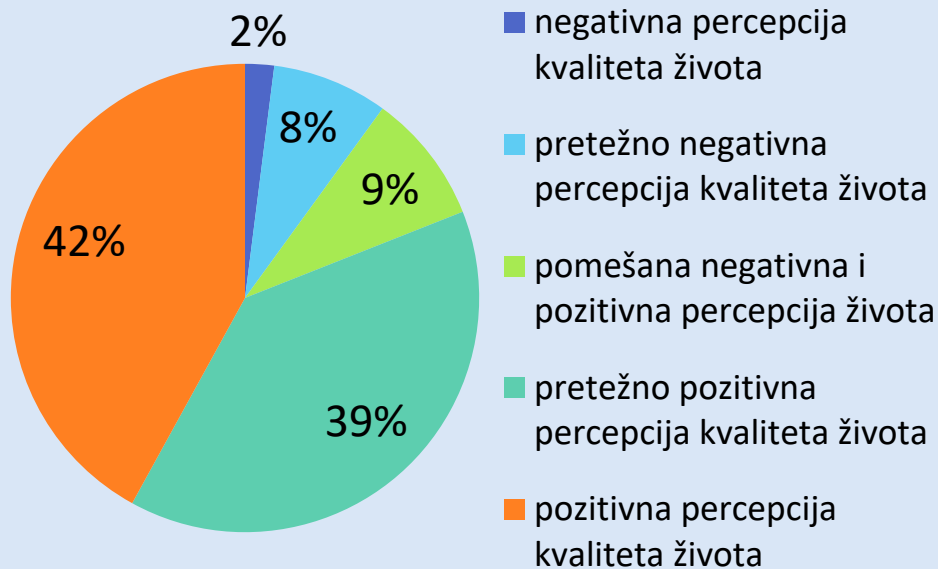

Podaci iz našeg istraživanja pokazuju da je 15% ispitanika manje ili više nezadovoljno, a 45% manje ili više zadovoljno svojim životom. Problem se donekle nalazi u činjenici da je čak dve petine ispitanika (40%) neodlučno i da istovremeno govore i o zadovoljstvu i o nezadovoljstvu životom. Očekivali smo, s pravom, da će veći broj indikatora kvaliteta života smanjiti broj neodlučnih ispitanika koji ne mogu da se izičiti izjasne o tome da li su pretežno zadovoljni ili nezadovoljni životom.

1.4 Autopercepcija kvaliteta života (zbirno)

Sumiranje šest pokazatelja autopercepcije kvaliteta života pokazuje izrazitu dominaciju pozitivne percepcije života. Odnos broja zadovoljnih Beograđana prema svakom drugom viđenju života iznosi četiri prema jedan.

Kako Beograđani vide kvalitet svog života

Od šest pokazatelja kvaliteta života, jedan je tročetvrtinski na strani pozitivne ocene, tri su polovinom na istoj strani, dok dva pokazatelja jednom trećinom podupiru pozitivnu ocenu kvaliteta života. Koeficijenti kontingencije između pojedinačnih i sumarnog pokazatelja, kreću se između 0,54 i 0,62. Najveća je kontingencija u slučaju povezanosti samoocene zadovoljstva životom i sumarnog izraza svih pojedinačnih pokazatelja.

Autopercepcija kvaliteta života je osrednje povezana sa školskom spremom ispitanika, radnim statusom, zanimanjem i posebno sa samoocenom socijalnog statusa ispitanika ($C_k=0,46$) - sa uobičajenim nalazom - viši društveni status podrazumeva veći kvalitet života.

1.5 Autopercepcija kvaliteta života i politička opredeljenja

Našli smo povezanost autopercepcije kvaliteta života i nekoliko pokazatelja odnosa ispitanika prema politici, kako aktiviteta, tako i stavova. Veza nije visokog intenziteta ali je statistički značajna. Posebno se izdvaja kontingencija sa ocenom rada beogradske vlasti (0,32) i sa opštim odnosom prema politici (0,26). Nekritički odnos prema vlasti i politička neaktivnost je u vezi sa češćim isticanjem zadovoljstva kvalitetom života, i obratno.

Autopercepcija života i izborna orijentacija ispitanika

	pristalice partija na vlasti	pristalice partija desno od centra	apstinenti	pristalice partija centra i levo od centra
pretežno pozitivna percepcija	86	80	78	69
pomešano - pola/pola	8	7	11	14
pretežno negativna percepcija	6	13	11	17
UKUPNO	100	100	100	100

Prema podacima vidljivim u ovoj tabeli, idući ovakvim redosledom kategorija izbornih orijentacija: pristalice partija na vlasti - partija desno od centra, apstinenata i na kraju pristalica partija centra i levo od centra, pretežno pozitivna percepcija kvaliteta života opada na sledeći način: 86% - 80% - 78% - 69%, dok zbir pomešanih ocena i pretežno negativna percepcije kvaliteta života raste ovako: 14% - 20% - 22% - 31%.

1.6. Najveći lični i porodični problemi

Dve trećine građana (67%) je navela problem životnog standarda (u različitim formulacijama) kao najveći lični i porodični problem - kao jedan od tri najveća problema koji opterećuju ispitanika i njegovu porodicu. Čak 54% ispitanika je upravo problem životnog standarda stavilo na prvom mestu. Stoga je danas u Beogradu problem standarda slika i prilika života.

Tri najveća problema sa kojim se suočava ispitanik i njegova porodica	Prvi izbor	Zbirno tri odgovora*
1) životni standard, mala plata, skupoća, kredit i otplata	54	67
5) zdravlje, zdravije, lečenje	9	36
6) životna sredina, ekološki problemi, zagađenje	8	38
2) komunalni problemi i infrastruktura	7	25
4) nezaposlenost, problemi na radnom mestu	3	21
7) stambeni problemi	3	17
8) školovanje dece	2	13
3) vlast i institucije vlasti	3	12
9) ostalo	2	7
nema većih problema; bo-nz	9	-

ispitanika jer su ispitanici mogli da navedu više odgovora.

Povezivanje odgovora o najvećim ličnim problemima sa zbirnim pokazateljom percepcije kvaliteta života, ukazuje na izvesnu konfuziju, jer kao da standard ne utiče na kvalitet života.

2.1. Organizacija privrede i javnih usluga u Beogradu i beogradskim opštinama

Pitali smo Beograđane da li su zadovoljni ili nezadovoljni sa 23 javne usluge u Beogradu i beogradskim opštinama. Beograđani su masovno nezadovoljni, od 65% nezadovoljnih u slučaju kvaliteta vazduha i zagađenosti do 19% nezadovoljnih u slučaju kulture i rada kulturnih ustanova.

Zadovoljstvo organizacijom javnih usluga u Beogradu

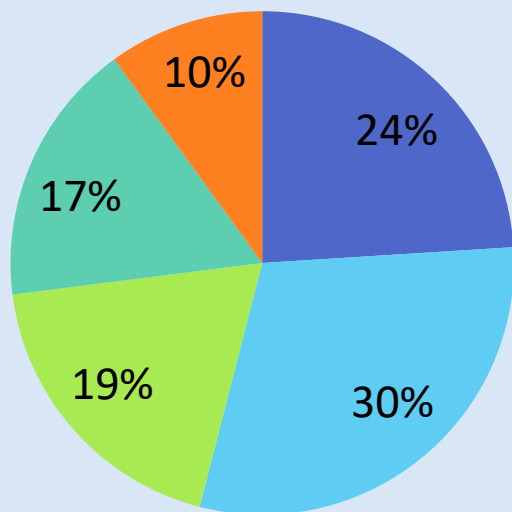
Rang nezadovoljstva: prvih 7 i poslednjih 5	zadovoljni	pomešano	nezadovoljni	Ukupno
1. Kvalitet vazduha, zagađenost	10	25	65	100
2. Kvalitet zaštite sredine (deponije i sl)	9	30	61	100
3. Kolovoz, ulice, trotoari	14	39	47	100
4. Čistoća ulica	15	38	47	100
5. Urbanizam, legalizacija	10	49	41	100
6. Javni prevoz, GSP	22	39	39	100
7. Gradska uprava (gradonačelnik i drugi)	15	48	37	100
.....	.....	.....	.....	.....
19. Hitna pomoć	28	50	22	100
20. Dečja obdaništa, jaslice	18	61	21	100
21. Beogradske elektrane - grejanje	24	55	21	100
22. Dom za stare	10	70	20	100
23. Kultura i kulturne ustanove	34	47	19	100

Od 23 usluge, samo u četiri slučaja veće je zadovoljstvo od nezadovoljstva: grejanje (za 3%), kulturne ustanove (za 5%), hitna pomoć (za 6%) i grejanje (za 11%).

2.2. Beograđani su nezadovoljni privredom i javnim uslugama

Kada od zadovoljstva i nezadovoljstva Beograđana sa javnim uslugama sačinimo jedinstvenu sliku, nalazimo da je 54% ispitanika nezadovoljno, a 27% zadovoljno javnim uslugama; ostali (19%) imaju pomešane ocene, delom su zadovoljni a delom nezadovoljni. Nezadovoljstvo javnim uslugama je tačno duplo veće od zadovoljstva.

Zadovoljstvo i nezadovoljstvo javnim uslugama (zbirno)

- potpuno nezadovoljni javnim uslugama
- pretežno nezadovoljni javnim uslugama
- delom zadovoljni, delom nezadovoljni
- pretežno zadovoljni javnim uslugama
- potpuno zadovoljni javnim uslugama

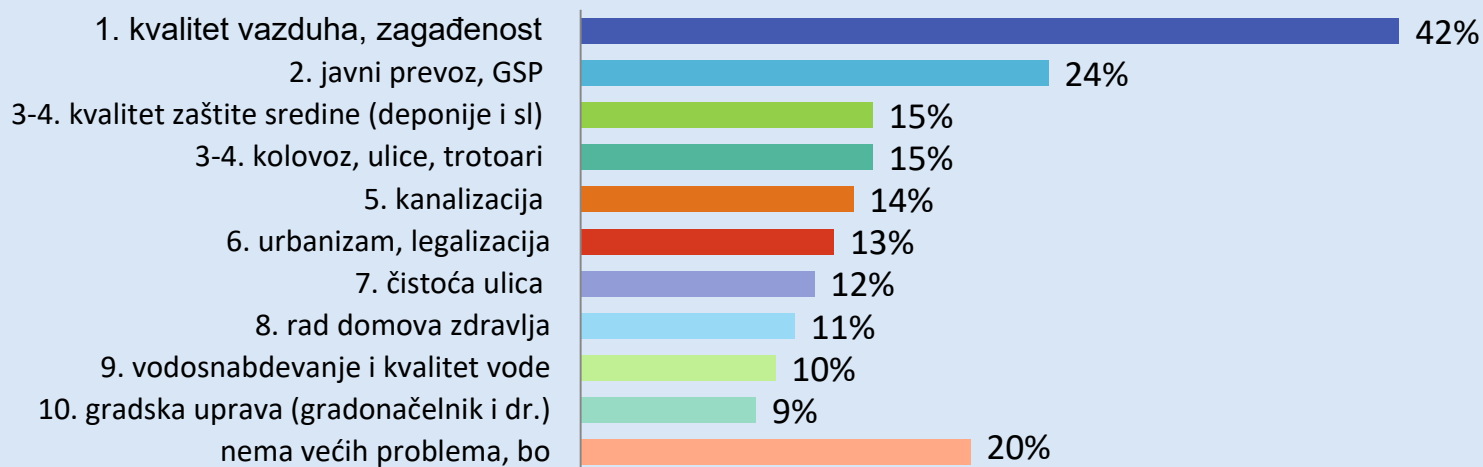
Zbirni pokazatelj ne/zadovoljstva građana javnim uslugama je u korelaciji sa samoocenom društvenog statusa ispitanika ($C_k=0,32$), urbano-ruralnim statusom (0,26), radnim statusom (0,25), zanimanjem (0,24)...Zanimljiv je, a za mnoge i iznenađujući nalaz, da su ispitanici koji žive u selima beogradskog regiona, jedini koji su više zadovoljni nego nezadovoljni javnim uslugama (37% prema 40%), za razliku od, na primer, gradskih stanovnika u centralnim beogradskim opštinama u kojima je odnos nezadovoljnih prema zadovoljnim 62% prema 22%.

2.3. Najveći problemi u Beogradu i beogradskim opštinama

Videli smo da je najveće nezadovoljstvo u regionu Beograd vezano za ekološka pitanja, za kvalitet vazduha i zagađenost 65% i kvalitet zaštite životne sredine (61%) i ova dva problema zauzimaju prva dva mesta na rang listi nezadovoljstva javnim uslugama. Treće i četvrto mesto dele kolovoz, ulice, trotoari i čistoća ulica sa po 47% ispitanika koji su njima nezadovoljni, dok je na petom mestu urbanizam i legalizacija sa 41%.

Ekološki problemi zadržavaju vrh rang lista i kada tražimo od ispitanika da izdvoje tri najveća problema u Beogradu.

Rang lista 10 problema navođenih u odgovoru na pitanje o tri najveća problema u Beogradu

Značajan je nalaz da je na pitanje o najvećim i najvažnijim problemi Beograda i beogradskih opština 80% ispitanika navelo jedan ili više problema, dok je 20% reklo da nema većih problema.

2.4. Beograđani ističu ekološke probleme kao najveći problem Beograda

U odgovorima na nekoliko od stotinu pitanja koje smo postavili Beograđanima, oni su naglašavali ekološke probleme. Gotovo da možemo reći da su pitanja zaštite životne sredine pominjana od strane ispitanika i onda kada ih o tome nismo pitali. Upravo je to bio razlog da pokušamo da preko četiri ajtema utvrdimo stav Beograđana prema ekološkim pitanjima:

81% je za **EKO** - kao reakcija na tvrdnju:

„Zdrava životna sredina je neophodna za kvalitetan život ljudi“

56% je za **EKO** - kao reakcija na tvrdnju:

„Zaštita okoline mora biti na prvom mestu, čak i ako to loše utiče na privredni rast“

54% je za **EKO** - kao reakcija na tvrdnju:

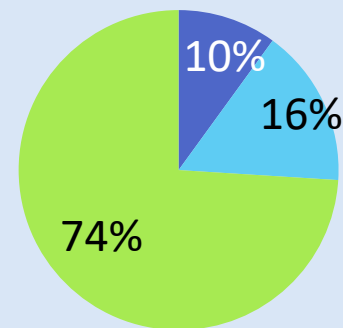
„Naša država ima mnogo većih problema da bi se sada bavila još i ekologijom“

50% je za **EKO** - kao reakcija na tvrdnju:

„Privredni rast (veće plate...) mora biti na prvom mestu čak i ako ugrožava životnu okolinu“

Ne znam da li postoji pristojna reč za vlast koja ne bi uvažila ovoliko rašireno mnjenje Beograđana o ekološkim problemima. - Ekološki problemi su *štap i šargarepa* za sve nas, *šargarepa* ako nešto dobro učinimo i *štap* ako se ne opametimo!

Vrednovanje ekoloških problema (zbirno četiri ajtema)

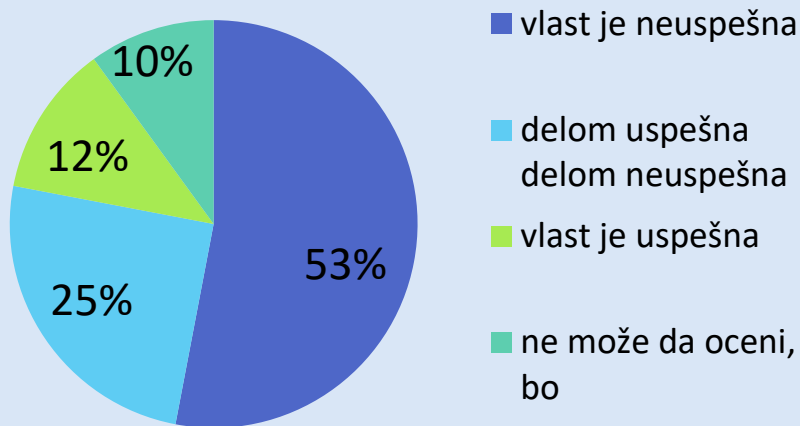

- nisko vrednovanje eko-problema
- osrednje vrednovanje eko-problema
- visoko vrednovanje eko-problema

2.5. Koliko je vlast uspešna u rešavanju najvećih problema u Beogradu

Većina ispitanika beogradsku vlast ocenjuje kao neuspešnu (53%), tek 12% je smatra uspešnom, a jedna četvrtina ispitanika nije mogla da se opredeli, pa je navelo da je vlast delom uspešna a delom neuspešna.

Da li beogradska vlast rešava beogradske probleme

Sa ocenom rada beogradske vlasti povezani su odnos prema veri (0,20), nivo obrazovanja (0,21), starost ispitanika (0,23), radni status (0,24), zanimanje (0,29), samoocena društvenog statusa (0,36)...Na primer, ispitanici koji su po samooceni na dnu skale društvenog statusa su kritičniji prema vlasti - 66%, nego oni u sredini pomenite skale - 51%, a pogotovu su drukčiji od onih koji sebe vide u gornjem delu skale društvenih statusa - 39%. I obrnuto, sa opadanjem statusa, smanjuje se postotak ispitanika koji pozitivno ocenjuju vlast: 24% - 11% - 7%. Ovu relaciju još bolje ilustruje prosečna ocena uspešnosti beogradske vlasti na skali od 1 (potpuno neuspešna) do 5 (potpuno uspešna); ispitanici sa društvenog dna u proseku ocenjuju vlast sa 1,46 a oni sa društvenog vrha daju ocenu 3,82.

Zanimljiv je podatak da broj ispitanika koji daju beogradskoj vlasti negativnu ocenu opada sa približavanjem crkvi; najveći broj negativnih ocena daju ateisti 60%, a potom broj opada na 57%, pa na 54% i na kraju na 38% kod onih koji redovno idu u crkvu. Uporedo raste broj onih koji ocenjuju pozitivno: 8%-10%-11%-22%.

2.6. Politički karakter ocene rada vlasti na rešavanju najvećih problema

Ocena rada beogradskih vlasti na rešavanju problema koje beograđani smatraju važnim i velikim, ima politički karakter. Uostalom, i sama vlast je politički fenomen i sami problemi koje su građani videli kao važne i velike, jesu stvar politike. Pomenimo ovde visinu koeficijenta kontingencije za nekoliko indikatora političkog aktiviteta i političkih stavova: odnos prema politici 0,23; odnos prema političkim partijama 0,28; mnjenje o poštenju prošlih izbora 0,30; stav prema ekološkim protestima 0,39; izborne orijentacije u najavi za prolećne izbore 0,40; mnjenje o uticaju promene vlasti na život građana 0,42...

Ocena beogradskih vlasti i izborne orijentacije Beograđana u najavi za prolećne beogradske izbore

	pristalice partija na vlasti	apstinenti	pristalice partija desno od centra	pristalice partija centra i levo od centra
vlast je neuspešna	27	49	67	88
delom uspešna delom ne	34	27	20	8
vlast je uspešna	30	9	8	3
<i>ne može da oceni, bo</i>	9	15	5	1
UKUPNO	100	100	100	100

Jedino pristalice partija na vlasti misle da je beogradska vlast više uspešna (30%) nego što je neuspešna (27%). Svi ostali ispitanici češće daju negativne ocene: apstinenti 49% prema 9%; pristalica partija desno od centra 67% prema 8%, a pogotovu pristalice partija Centra i levo od centra 88% prema 3%.

Inrigantan je nalaz o 27% pristalica partija na vlasti koji misle da je beogradska vlast neuspešna!

3.1. Nezadovoljstvo važnim institucijama i organizacijama u Srbiji

Nema sumnje da je danas, a bogme i juče, gotovo teže pronaći društvenu pojavu (instituciju, organizaciju) kojom su građani zadovoljni, nego one kojom su građani nezadovoljni. Građani danas u Srbiji zadovoljstvo traže samo u arealu privatnog života.

	nezadovoljstvo	zadovoljstvo
1. Očuvanje prirode i čovekove okoline	70	21
2. Socijalna i ekonomska sigurnost građana	63	28
3. Mediji – novine, televizija, radio	62	28
4. Pravosuđe i pravda u društvu	61	25
5. Zdravstvo	56	37
6. Privreda Srbije	54	34
7. Stanje demokratije u Srbiji	51	33
8. Političke slobode u Srbiji	49	31
9. Školstvo, obrazovanje	48	42

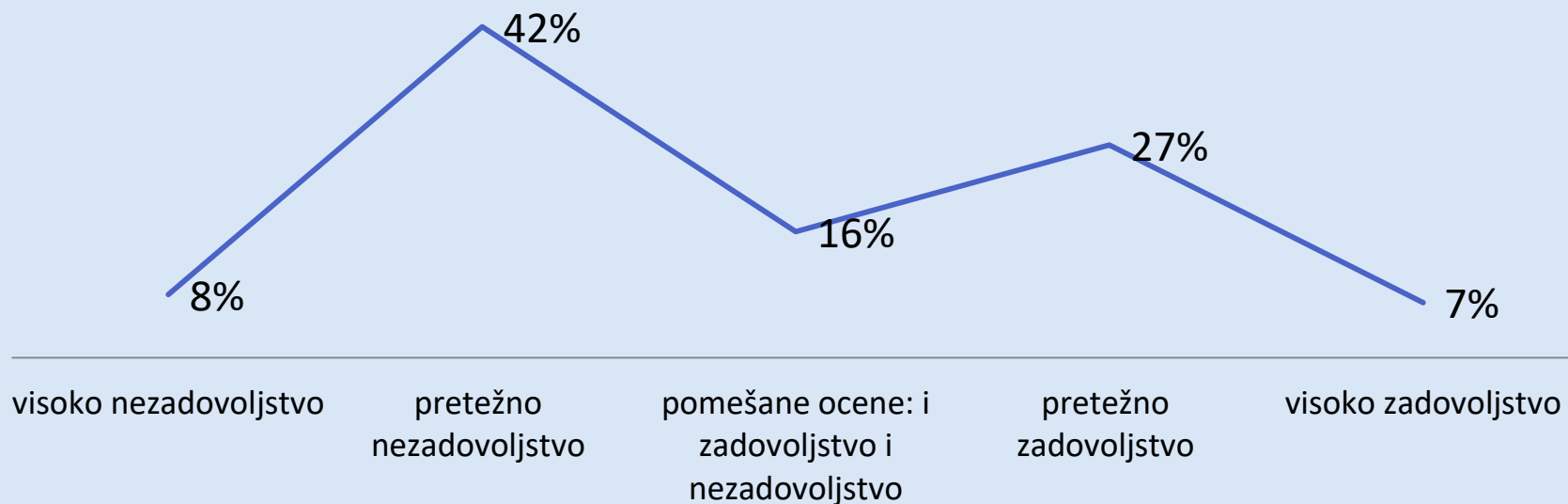
Testiranje zadovoljstva i nezadovoljstva građana na primeru devet važnih institucija i organizacija, pokazalo je da se zadovoljstvo kreće između jedne petine i dve petine zadovoljnih i na drugoj strani između polovine i gotovo tri četvrtine nezadovoljnih. Eko-pitanja i ovde dominiraju.

Beograđani su najzadovoljniji (iako je to zadovoljstvo manje po obimu od nezadovoljstva) sa obrazovnim sistemom (42%), potom sa zdravstvom (37%), privredom (34%), stanjem demokratije (33%), političkim slobodama (31%)...

3.2. Zadovoljstvo važnim organizacijama i institucijama

Prosečno zadovoljstvo važnim institucijama i organizacijama, u ocenama od 1 (nezadovoljstvo) do 5 (zadovoljstvo), iznosi 2,8 što znači da je u proseku obim nezadovoljstvo (50%) prividno veoma blizu obimu zadovoljstva (34%) dok gledanje postotaka nezadovoljnih i zadovoljnih (50% prema 34%) donekle demantuje tu „blizinu“.

Ne/Zadovoljstvo važnim institucijama (zbirno)

Gledano u celini, polovina ispitanika je nezadovoljna radom važnih društvenih institucija, trećina je zadovoljna, dok svakog 6-7 ispitanika obeležavaju pomešane ocene.

3.3. Ko je sve zadovoljan a ko je sve nezadovoljan društvenim institucijama

Zadovoljstvo i nezadovoljstvo građana prema važnim društvenim institucijama u znatnoj meri je određeno društvenim statusom građana. Generalno, oni koji imaju niži društveni status više su nezadovoljni, dok su oni sa višim društvenim statusom manje nezadovoljni. Ova pravilnost je utvrđena i u ovom istraživanju.

Indiciju o svom društvenom statusu dali su nam sami ispitanici - oni su procenjivali svoj društveni status a mi smo njihovu izjavu na neki način verifikovali pomoću dostupnih objektivnih podataka o činiocima statusa (poput školske spreme, radnog statusa, zanimanja ispitanika). Pored društvenog statusa sa stepenom zadovoljstva (i nezadovoljstva) društvenim institucijama povezane su još i ove varijable: odnos prema veri, odnosno religiji, starost ispitanika i radni status.

Najviše nezadovoljnih u datoj kategoriji	Najmanje nezadovoljnih u datoj kategoriji
stručnjaci 56%	41% KV ili VK radnici
zaposleni sa višom školom ili fakultetom 57%	39% radnici sa dve ili tri godine srednje škole
ateisti 60%	36% vernici koji redovno idu u crkvu
najmlađi 61%	44% najstariji
oni kojima mnogo nedostaje da bi pristojno živeli 62%	44% oni koji imaju dovoljno za pristojni život
nezaposleni koji traže posao 63%	42% penzioneri
društveni status na dnu socijalne hijerarhije 74%	35% društveni status na vrhu socijalne hijerarhije

Najmanja razlika unutar sedam varijabli sa kojima smo povezivali nezadovoljstvo institucijama, javlja se u varijabli zanimanje između nezadovoljnih stručnjaka (56%) i manje nezadovoljnih KV i VK radnika (41%). Najveća razlika se javlja u ključnoj nezavisnoj varijabli - samoocena društvenog statusa - nezadovoljnih društvenim institucijama ima najviše - 74% - u grupi ispitanika koja sebe vidi na dnu društvene hijerarhije, naspram 35% nezadovoljnih među onima koji sebe vide na vrhu hijerarhije statusa.

3.4. Nezadovoljstvo važnim društvenim institucijama kao politička činjenica

Nema sumnje da je nezadovoljstvo građana radom važnih društvenih institucija, politička činjenica koja može u određenim uslovima da postane motivator i razlog širokog političkog aktiviteta. Naravno, potrebno je da postoji akter koji politički interpretira to nezadovoljstva i koji efikasno komunicira sa nezadovoljnicima, bilo da razloge nezadovoljstva objašnjava na prihvatljiv način, bilo da organizuje i usmerava nezadovoljne ka promeni politike koja je dovela do masovnog nezadovoljstva. U ovom kontekstu ne treba prevideti podatak da 90% Beograđana misli da ne postoji partija koja može da uspešno rešava najveći problem Beograda.

Obim nezadovoljstva društvenim institucijama pristalice partija centra i levo od centra je četiri i po puta veći od nezadovoljstva pristalica partija na vlasti, dok je obim zadovoljstva društvenim institucijama pristalica partija na vlasti osam i po puta veći od zadovoljstva svojih rivala.

Ne/Zadovoljstvo društvenim institucijama i izborna orijentacija na mogućim prolećnim izborima

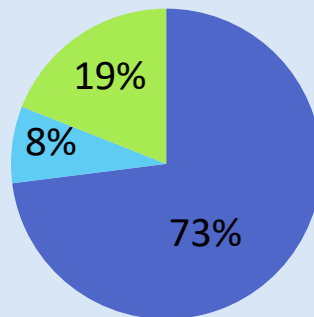
	pristalice partija na vlasti	apstinenti	pristalice partija desno od centra	pristalice partija centra i levo od centra
pretežno nezadovoljstvo	17	53	65	75
pomešane ocene	15	17	14	17
pretežno zadovoljstvo	68	30	21	8

Koeficijent kontingencije nezadovoljstva društvenim institucijama sa odnosom građana prema protestima iznosi 0,41; sa izbornom orijentacijom (0,45); sa ocenom uticaja promene vlasti na život ispitanika (0,46); sa mnjenjem o ne/poštenju prošlih izbora (0,50), o izbornoj pobedi opozicije (0,51).

4.1. Za demokratiju naspram vladavine jednog čoveka

Ukoliko ova dva pitanja ovde navedena posmatramo odvojeno, onda možemo da kažemo da nalaz nije loš, štaviše i dobar. Prema prvom pitanju gotovo tri četvrtine (73%) ispitanika je demokratski orijentisano, petina ispitanika ne zna da odgovori na postavljeno pitanje, a za samo 8% ispitanika možemo da kažemo da je ne-demokratski orijentisano.

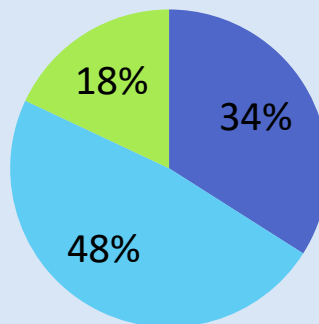
„Za Srbiju je najbolje da postoji tip vladavine u kojoj postoje poštenu izbore i podela vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku.“

- dobro i uglavnom dobro
- loše i uglavnom loše
- nz-bo

Prema dugom pitanju možemo reći da je trećina pitanja autokratski orijentisana a gotovo polovina ne prihvata autokratsku orijentaciju. Nepuna petina ispitanika takođe nije znala da odgovori na ovo pitanje.

„Za Srbiju je najbolje da postoji tip vladavine u kojoj je sva vlast u rukama jakog i poštenog vođe koji ume sa narodom i zna svoj posao.“

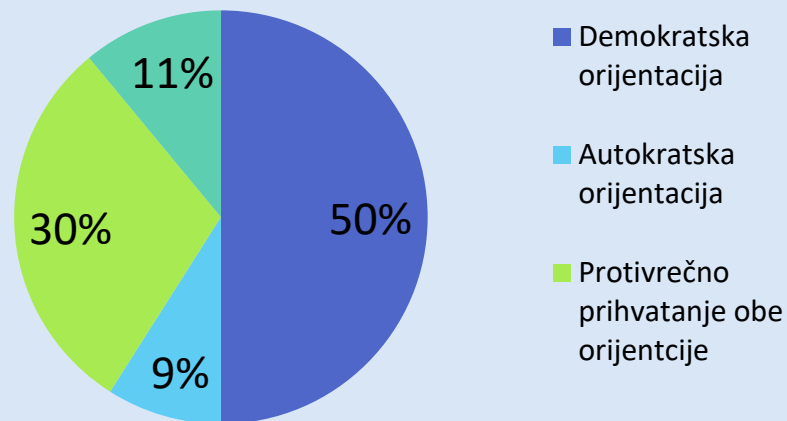

- dobro i uglavnom dobro
- loše i uglavnom loše
- nz-bo

4.2. Za demokratiju naspram vladavine jednog čoveka, naizgled

Ukrštanje odgovora na pitanje koje indicira demokratsku orijentaciju i pitanja koja indicira autokratsku orijentaciju, daje sledeće rezultate: 1) vidljiva je dominacija demokratske orijentacije - polovina ispitanika se dosledno orijentiše prema demokratiji; 2) autokratska orijentacija je gotovo zanemarljiva, orihvata je svaki jedanaesti ispitanik (9%); 3) prilično je brojno protivrečno izjašnjavanje (30%), odnosno istovremeno prihvatanje dva nespojiva tipa vladavine, i demokratije i autokratije; 4) oba pitanja su ostavljena bez odgovora od strane 11% ispitanika.

Demokratska orijentacija naspram konfuzije i neznanja

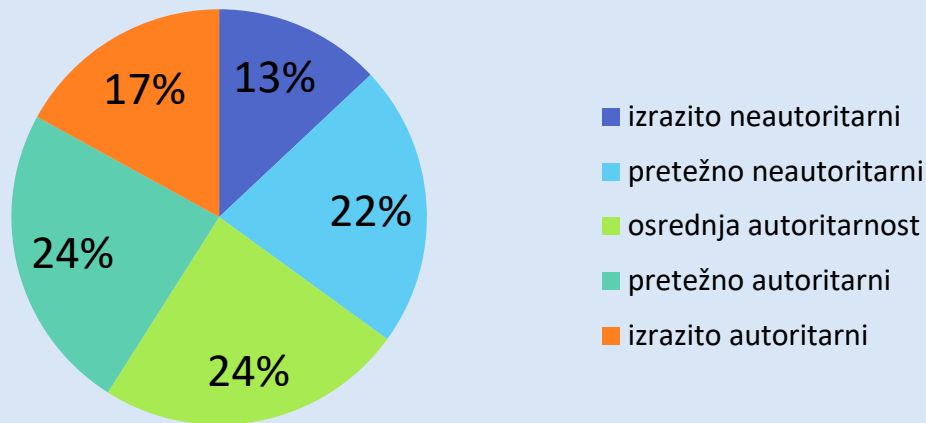
Navedeni rezultati koji ukazuju na činjenicu da svaki drugi građanin ne razlikuje demokratiju od autokratije a i svakog drugog tipa vladavine. Još je gori rezultat to što gotovo trećina ispitanika prihvata nemoguću varijantu, istovremeno i demokratiju i autokratiju što bi značilo da oni mogu istovremeno da postoje. Ovi ispitanici nisu rekli da ne znaju da odgovore na postavljeno pitanje, već su odgovorili kao da znaju o čemu je reč (što je svakako gore od „priznanja“ onih 11% ispitanika da ne znaju da odgovore na ova dva pitanja).

Sve u svemu, naspram 50% demokratski orijentisanih nalazimo 30% konfuznih odgovora, 11% neodgovora i 9% autokratski orijentisanih građana.

4.3. Autoritarnost

Skalu autoritarnosti činilo je pet ajtema koji su u većoj ili manjoj meri indikovali autoritarnost s kojom su se ispitanici slagali u manjoj ili većoj meri. Koristili smo sledeće tvrdnje: *Poštovanje autoriteta je najveća vrлина koju deca danas treba da nauče; Ovoj je državi potreban jak vođa kome će narod verovati i koga će slediti; Deca treba da se pokoravaju roditeljima jer ovi najbolje znaju šta je dobro; Poslušni ljudi su korisniji društvu nego oni koji se stalno zbog nečeg bune.*

Skala autoritarnosti

Trećinu ispitanika obeležava odsustvo ili niska autoritarnost, četvrtinu ispitanika osrednju, a dve petine visoku autoritarnost.

Povezivanje nalaza o autoritarnosti Beograđana sa prethodno navedenim podacima o prihvaćenosti autokratske i demokratske orijentacije, pokazuje još veću konfuziju, nedoslednost i svojevrsno anomiju-

4.4. Kako Beograđani vide ekološke proteste

Kakav je odnos Beograđana prema protestima protiv izgradnje MHE, protiv otvaranja rudnika litijuma i uopšte protiv zagađenja životne sredine? Do odgovora na ovo pitanje može se doći putem analize dosadašnjih protesta i broj protestanata, ali je svakako lakši način- videti šta o tome narod misli.

protesti vas ne interesuju, nz-bo	23	34	59
preteruje se sa protestima	11		
prati šta se dešava, ali ne učestvuje	25	25	
podržava proteste, ali ne učestvuje	32	32	41
učestvuje u protestima kad god može	8	9	
nešto drugo	1		

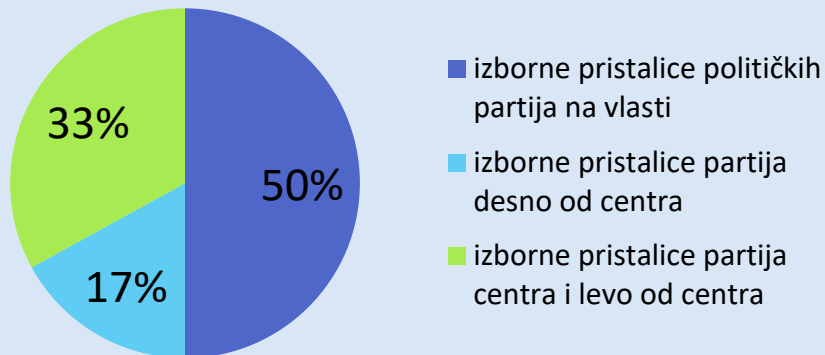
Generalno, oko 40% Beograđana ima pozitivan odnos prema protestima, a negativan oko 60%. U nešto preciznijoj klasifikaciji odnosa naroda prema a protestima nalazimo trećinu Beograđana koje protesti ne interesuju i oni koji misle da se preteruje sa protestima. Potom sledi četvrtina Beograđana koja pasivno prati proteste. Sledi trećina Beograđana koji podržavaju proteste ali u njima ne učestvuju. I na kraju tu je 9% Beograđana koji učestvuje u protestima. Ovde treba reći da 9% nije mali broj Beograđana.

4.5. Šta Beograđani misle o beogradskim izborima na proleće

Na pitanje „*Da li treba ili ne treba raspisati vanredne izbore za Skupštinu grada u Beogradu na proleće*“, trećina Beograđana je rekla da treba raspisati izbore (32%), nepuna četvrtina (23%) da ne treba, dok je 45% ispitanika reklo da ne zna.

Sledeće pitanje je glasilo: „*Pretpostavite da će na proleće biti izbora u Beogradu, za koju partiju ćete glasati?*“. **Apstinenciju je najavilo 57% ispitanika** (to su oni koji još nisu odlučili, verovatno neće na izbore, još ne zna, bez odgovora, iako izlazi još ne zna kome će dati glas...), a izlazak na izbore i glasanje 43%. Dobijene odgovore o tome za koga će glasati na proleće, klasifikovali smo na sledeći način: izborne pristalice političkih partija na vlasti, izborne pristalice partija desno od centra i izborne pristalice partija centra i levo od centra. Procenete smo računali u odnosu na ukupan broj ispitanika koji su rekli da će izaći na izbore (515 od 1200).

Izborne orijentacije na mogućim beogradskim izborima na proleće 2023. godine

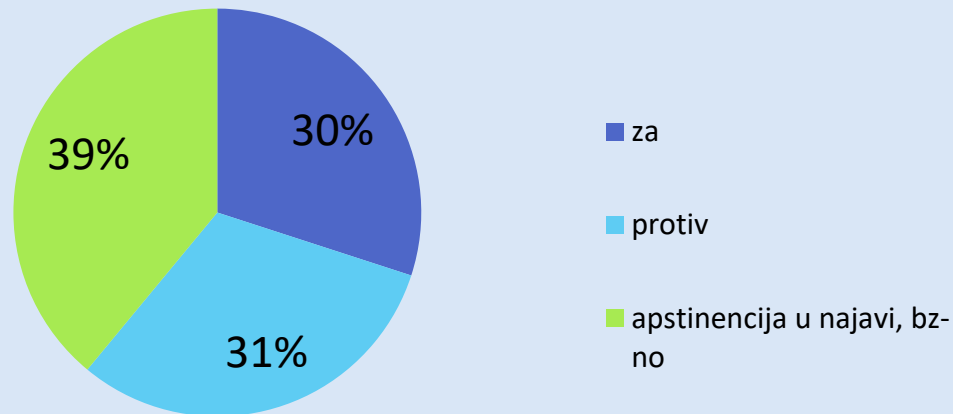

Uz ove podatke navedimo i razloge za neizlazak na izbore: 43% „Moj glas ništa ne može da promeni i zato ne izlazim na izbore“, 18% „Mnogi ljudi se plaše da glasaju za one koje hoće jer ih neki ucenjuju i prete im...“, 15% „Baš me briga ko je na vlasti“, dok je 24% reklo da ne zna ili nije odgovorilo na ovo pitanje.

4.6. Kako bi Beograđani glasali na eventualniom referendumu o ulasku Srbije u Evropsku uniju

Na pitanje „Kada bi se sada održavao referendum o ulasku naše zemlje u Evropsku uniju, kako biste Vi glasali?“. Za ulazak u EU je 30%, protiv ulaska gotovo isti broj 31%, dok 39% najavljuje apstinenciju ili nije odgovorilo na pitanje.

Glasanje na referendumu o ulasku naše zemlje u EU

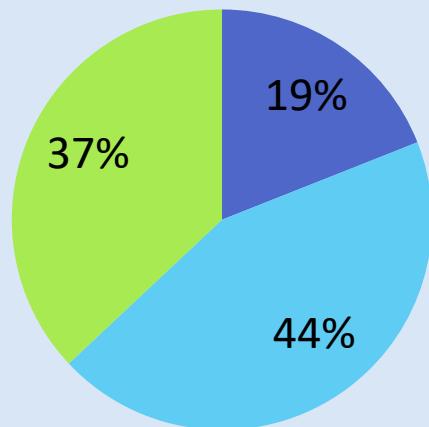
Za ulazak Srbije u Evropsku uniju glasali bi 22% onih koji najavljuju apstinenciju na prolećnim izborima; 26% izbornih pristalica partija na vlasti; 27% izbornih pristalica partija desno od centra i 68% izbornih pristalica partija Centra i levo od centra.

4.7. Srbija, Ukrajina, Rusija

„Kada je reč o odnosu Srbije prema ratu u Ukrajini, koje vam je mišljenje bliže? 1) Srbija treba da uskladi svoju spoljnu politiku sa Evropskom unijom i uvede sankcije Rusiji 2) Srbija treba da zadrži dobre odnose sa Rusijom po cenu odustajanja od Evropske unije (što bi značilo ponovno uvođenje viza za zemlje EU, obustavljanje investicija i sl).“

Na koju stranu sveta?

- Uskladiti politiku sa Evropskom unijom i uvesti sankcije Rusiji
- Zadržati dobre odnose sa Rusijom po cenu odustajanja o EU
- Bez odgovora, ne zna

Petina Beograđana smatra da treba uskladiti politiku sa EU i uvesti sankcije Rusiji.

Približno dve petine je za dobre odnose sa Rusijom po cenu odustajanja od EU.

Približno dve petine nije odgovorilo na ovo pitanje ili je reklo da ne zna šta je dobro.

Sa tvrdnjom „Važnije je očuvanje KiM u sastavu Srbije nego ulazak Srbije u EU“ složilo se 49% ispitanika dok je protiv 17%.

4.8. Kosovo ili Kosovo i Metohija

Od nekoliko pitanja o odnosu Beograđana prema pitanju Kosova ili Kosmeta, ovde smo izdvojili dva. Reč je o regovanju na tvrdnju „Kosovo je i sada nezavisno samo to nećemo sebi da priznamo“ i reagovanja na tvrdnju „Ukoliko bi to bila cena za odbranu KiM trebalo bi ponovo ratovati sa Albancima“.

Sa tvrdnjim „Ukoliko bi to bila cena za odbranu KiM trebalo bi ponovo ratovati sa Albancima“ ne slaže se 70% a slaže se 9%.

Sa tvrdnjom „Kosovo je i sada nezavisno samo to nećemo sebi da priznamo“ ne slaže se 30%, a slaže se 37%.